

Možnosti ukotvení krajinného plánování malých obcí a sídel

Radim Perlín

Výzkumné centrum RURAL

Potřebujeme krajinné plánování?

Dlouhodobý stav kvality našeho prostředí se mění jenom velmi pomalu. Celá řada studií ale dokládá postupnou degradaci jednotlivých systémů krajiny, malou schopnost reagovat na dopady klimatické změny (sucho, přívalové deště, eroze), malou schopnost tvořit udržitelnou krajinu prostřednictvím zemědělské činnosti.

Existují ale také desítky pozitivních příkladů lokálních zásahů do krajiny, které zcela evidentně vedou ke větší pestrosti, stabilitě a udržitelnosti krajiny.

Chceme-li pozitivně měnit stav naší kulturní krajiny, potřebujeme nějaké nástroje, jejichž prostřednictvím to bude možné.

Krajinné plánování

Nejasný a legislativně neukotvený pojem, není uveden v českém právu.

Krajinný plán :

- a) Obecné označení souboru dalších dílčích nebo odvětvových dokumentů jako jsou USES, LHP, KPÚ,
- b) Označení pro mapování krajiny ve vymezeném katastru, tedy podrobné mapování pokryvu krajiny
- c) Označení pro nedefinovaný nástroj plánování krajiny

Použití tohoto pojmu

Otázka zní, zda by náhodou nebylo dobré, aby každý správní obvod měl svůj krajinný plán, který by byl vytvářen právě na základě spolupráce odborníků a místních komunit. - nám. ministra ŽP Pelc (2008)

Krajinný plán má navrhnout opatření v krajině, které minimalizují negativní dopady D8 a výstavby logistických hal i na naši obec. (Zdiby)

Krajinné plánování je chápáno jako plánovací proces s vlastní metodologií zaměřený výrazně na optimalizaci a „tvorbu“ krajiny (z hlediska udržitelnosti, zachování a rozvoje kulturní identity a estetických hodnot území). - ČVUT, anotace přednášky Krajinné plánování.

Krajinný plán byl vypracován na základě přání obyvatel zlepšit život v této obci. Proto se Vestec rozhodl si svoji "krajinu" vytvořit. Vznikla tkzv. "Zelená páteř", která je prvkem zelené infrastruktury a vychází z přirozeného potenciálu zdejší krajiny

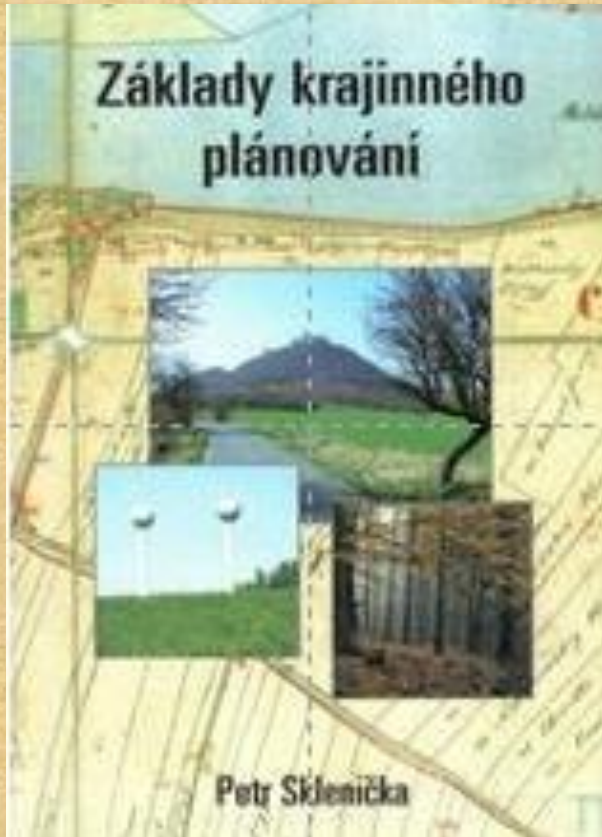
Klára Salzmanová Krajinný plán Vestec

Krajinný plán je v evropském prostoru označení pro dokument nebo proces, který posoudí vlastnosti krajiny a doporučí všem uživatelům a správcům způsob racionálního využívání krajiny i nutná ozdravná opatření.

V. Sobková ESF MUNI

Více než 20 závěrečných prací studentů na různých VŠ obsahuje pojem Krajinné plánování

Skripta a odborná publikace

Základy krajinného plánování: Petr Sklenička ČZÚ

Co tedy je krajinné plánování ?

Plán budoucího uspořádání krajiny v nezastavěném území od velmi detailního pohledu (Klára Salzmann) přes řešení nějakého problému (Zdiby) až po hledání ukotvení krajinného plánování v nástrojích územního plánování.

Pod krajinným plánováním se nalézají detailní pohledy na malé území jedné obce, ale i řešení krajinného plánu pro části Šumavy.

Nástroje na usměrňování krajiny

System územního plánování nabízí podobné nástroje krajinného plánování

Mezi územně plánovací podklady (ÚPP) patří územní studie krajiny (ÚSK), podrobná analýza stavu krajiny na území celého správního obvodu ORP. Koncepční role ÚSK je ale velmi slabá.

Územní plán povinně zpracovává koncepci uspořádání krajiny (KUK)

KUK je „vymezení ploch s rozdílným způsobem využití, ploch změn v krajině a stanovení podmínek pro jejich využití, vymezení a stanovení podmínek pro zelenou infrastrukturu včetně územního systému ekologické stability, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi a suchem, rekreaci a dobývání ložisek nerostných surovin,“

(283/2021 Sb. § 80, odst 2, písm e)

Komplexní pozemkové úpravy připravují Plán společných zařízení a vytvářejí kostru krajiny.

PSZ obsahují opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření, opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí, posílení ekologické stability krajiny a biodiverzity

Vyhl. Mze 13/2014, část VII

Budoucnost krajinného plánování v otázkách I

Měřítkový pohled:

Máme dělat krajinné plány pro 6258 obcí nebo pro 200 (??) mikroregionu?

Bud' preferujeme detailní návrh na umístění environmentálního prvku (mez, průleh, ÚSES, alej,), nebo koncepční pohled na kostru krajiny v širším pohledu a provázanosti napříč správními hranicemi obcí?

Budoucnost krajinného plánování v otázkách II

Kompetenční pohled

Kdo je odpovědný za zpracování krajinného plánu? Je to nástroj územního plánu? Je to další samostatný nástroj v gesci MŽP.

Jaký orgán státní správy bude v území odpovědný za krajinný plán? Orgány územního plánování nebo orgány ochrany přírody a krajiny? Případně pozemkové úřady jako orgány ochrany půdního fondu?

Budoucnost krajinného plánování v otázkách III

Pohled na právní sílu

Mají být výsledky v krajinném plánu vymahatelné? Musejí se ti, kteří se pohybují v nezastavěném území, podříditi krajinnému plánu?

Pokud má být krajinný plán vymahatelný, pak musí být s dotčenými aktéry projednán, musí ho nějaký orgány (který?) schválit a vydat. Je to nástroj územní samosprávy, nebo je to nástroj státní správy?

Budoucnost krajinného plánování v otázkách IV

Pohled formálního zařazení

Je krajinný plán podklad pro jiný závazný, projednaný a vymahatelný dokument? Je tedy v kategorii územně plánovací podklad?

Musí zpracovatel převzít závěry z tohoto dokumentu a vtělit je do územního plánu, plánu společných zařízení nebo jiného legislativně definovaného nástroje?

Neskončí takto krajinný plán podobně jako ÚSK?

Nebo stojí krajinný plán mimo nástroje územního plánování? Pak ale KDE?

Budoucnost krajinného plánování v otázkách V

Co je obsahem krajinného plánování

Je krajinný plán podrobná analýza prostředí a z ní vycházející návrhy konkrétních opatření, tedy je to detailní analýza stavu přírodního prostředí a jeho potenciálních ohrožení v konkrétním území?

Je krajinný plán koncepční dokument, který stanovuje budoucí cílový stav krajiny a hledá cesty, jak tohoto stavu dosáhnout?

Tento bod úzce souvisí s měřítkovým pohledem.

Obsah KP bude definovat velikostní měřítko řešeného území.

Odpovědi na otázky

Neexistují jediné a správné odpovědi na výše položené otázky.

Vždy bude nutné najít obecnou dohodu nad každým z uvedených témat a hledat dobré řešení jak dokument ukotvit.

Žádné z uvedených témat není v kategorii 0 – 1, ANO – NE,

Zatím umíme klást otázky, ale neumíme na ně najít společnou odpověď.

Jak dál?

Doporučuji ústředním orgánům státní správy (MŽP, MMR, MZe) najít dohodu o tom, co má být cílem krajinného plánování. Z toho bude vyplývat, co bude obsahem KP a jakou formu bude tento dokument mít. Teprve poté je možné na základě této dohody hledat cesty, jak upravit legislativu.

Krajinné plánování je zcela jistě velmi potřebný nástroj, ale není to téma jednoho resortu.

Moje představa

Krajinný plán je součástí územního plánu jako upravená doplněná koncepce uspořádání krajiny s jasně stanoveným obsahem.

Důsledky: Zdražení postupu pořízení ÚP

Bariéry: Schvalovatele ÚP, tedy zastupitelé obce stav uspořádání krajiny zajímá velmi málo, veřejnost v obci pak ještě méně. Čest výjimkám!

Závěrečná poznámka

Nejlepší krajinný plán bez ohledu na výše řečené je ten, na kterém se domluvili místní obyvatelé.

Vždy je nejefektivnější dohoda o vybudování rybníčku, cesty, aleje, meze mezi občany, zemědělci, rybáři, myslivci, veřejnou správou, místními spolky, rekreanty, aktivisty a za pomoci kvalifikovaného odborníka bez ohledu na to, jak se to jmenuje, kam to formálně patří. Taková domluva nejlépe zaručuje, že se o vybudované dílo budeme v území starat a udržovat ho.

Mnohem více se potřebujeme se domluvit na společném díle v naší obci než vést učené spekulace o krajinném plánování.

Jenže se často domluvit neumíme nebo nechceme.

Děkuji za pozornost
perlin@natur.cuni.cz